

[Indenrigs- og boligministeren.]

lige moment i denne sag. Jeg har i de sidste 3—4 år set adskillige tragedier. Jeg har haft talløse henvendelser fra folk, og det både yngre og gamle, ægtepar og enlige, som var på fortvivlelsens rand på grund af deres boligforhold, men det er betegnende for langt, langt de fleste af de tilfælde, som jeg har mødt i kommunen eller i ministeriet: nybyggeriet kunne ikke hjælpe dem. Deres økonomiske forhold tillod dem ikke at leje sig en lejlighed i de huse, vi bygger i disse år. Og i de tilfælde, hvor deres økonomi var stærk nok til, at de kunne komme ind i en nybygget lejlighed, kunne de det i reglen kun i kraft af, at både mand og kone gik på arbejde. Man kan med rette ængstes for, hvorledes sådanne unge ægtepars stilling vil blive den dag, da konen på grund af graviditet, fødsel og børnenes videre opfostring er nødt til at give afkald på sin for hele hjemmets økonomi betydningsfulde indtægt.

Det moderne byggeri, enten det så er bygget af sociale boligforeninger eller af private folk på forretningsmæssig basis, forudsætter ikke blot, at der skal svares en betydelig husleje, men også, at der skal præsteres et betragteligt boligindskud. Strander et ungt ægtepars bestræbelser for at få en lejlighed ikke på det første skær: den høje husleje, strander de som regel på det andet: tilvejebringelsen af indskuddet. Understregningen af det menneskelige i denne sag bliver da efter min erfaring først og fremmest en understregning af nødvendigheden af at billiggøre byggeriet.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard mente, at jeg blot havde siddet og registreret byggeomkostningernes himmelflugt. Jeg skal ikke bestride, at jeg med megen opmærksomhed har fulgt stigningen i byggeomkostningsindekset. Desværre er jo en væsentlig del af håndværkerudgifterne helt udenfor indenlandsk kontrol. Stigningen på træ, zink, bly, kobber og brændsel, som indgår i udgifterne til driften af teglværker og cementfabrikker, har vi desværre intet middel imod. De samlede håndværkerudgifter er fra november i fjor og frem til i dag steget med 15—20 pct. En del af denne stigning stammer dog fra, at man har haft mere i gang, end man har kunnet overkomme. Der har ikke været den tilstrækkelige konkurrence i bygningsindustrien, og en del af himmelflugten skyldes derfor, at enhver leverandør af materialer indtil for få måneder siden har kunnet sælge mere, end han har kunnet skaffe, enhver håndværksmester fået mere arbejde, end han har kunnet

overkomme, enhver murersvend fået bedre tilbud end før.

Hele denne bevægelse stadig opad og opad med priser, salærer og lønninger har kunnet foregå i kraft af, at staten igennem forhøjede statslån på regnskabets dag dækkede alle prisstigningerne. Man kan naturligvis spørge — og jeg har for mig selv overvejet dette problem —, om man da ikke kunne forhindre disse prisstigninger ved simpelthen at nægte at forhøje det endelige statslån. Men hvor langt ville man komme med dette, når man betænker, at moderne byggefolk bygger uden selv at have penge? Foreningsbyggeriet, som er langt det mest omfattende af alt byggeri i landet for øjeblikket, finansieres af statens lån og af de fremtidige lejeres indskud, og de private råder i reglen ikke over anden kapital end de beskedne sidste penge, som loven fordrer de skal være i besiddelse af. Det vil altså sige, at hvis staten nægter at forhøje statslånene med de siden byggeriets begyndelse indtrådte prisstigninger, vil byggeriet simpelthen ophøre.

Der findes efter min opfattelse ingen anden effektiv udvej mod de indenlandske stigninger end at genoplive konkurrencen. Hvis vi skal kunne bygge sådan, at der dog er det mindste håb om, at de boligsøgende har råd til at betale huslejen, må vi have bragt byggeomkostningerne ned. Det er det, der er linien i den politik, jeg har søgt at følge i byggeriet. Fra den første dag, jeg havde lejlighed til som minister at henvende mig til det høje ting om hele dette problem, pegede jeg på, at de fordele, som de billige statslån havde været, ikke var kommet de boligsøgende til gode, men var endt i et forhøjet byggeprisniveau, og at forudsætningen for at ændre dette forhold måtte være, at vi igennem en formindskelse af byggeriets omfang sikrede de boligsøgende fordelene ved statslånene.

Ved udarbejdelsen af det program, som vi under hensyn hertil måtte lægge for byggeriet, måtte vi også tage et hensyn til, at der ud af overaktiviteten i byggeriet sprang en bestandig inflationskilde, og vi måtte endvidere i bygge- og anlægsprogrammet reservere plads til gennemførelse af det byggeri, som var nødvendigt for forsvarrets genopbygning.

Til gennemførelse af dette program søgte jeg i februar i år en bevilling i folketingets finansudvalg, således at der ialt i løbet af året 1951 skulle kunne igangsættes ca. 17 000 lejligheder med statslån. Året er jo endnu ikke færdigt, og helt nøjagtigt kan der derfor ikke på dette tidspunkt siges